הַגָּדָה
שֶׁל
פֶּסַח

מעין ברוך.

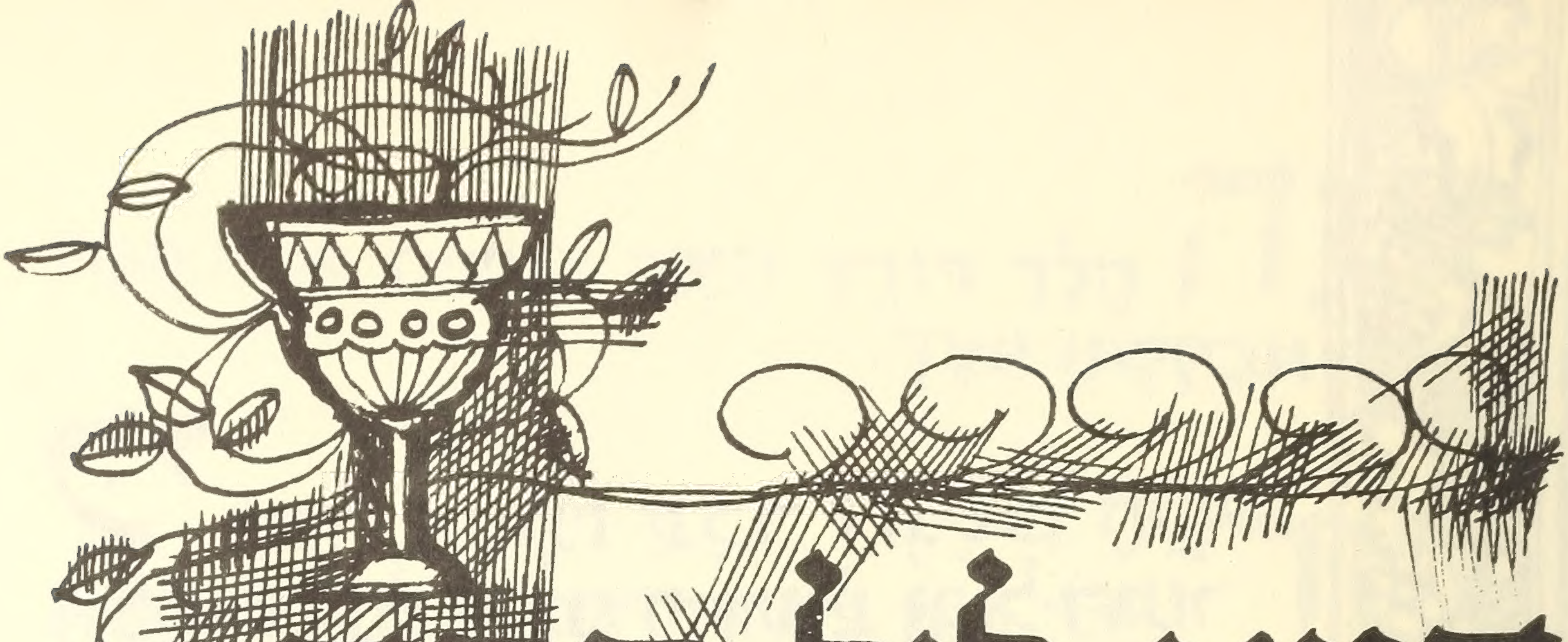
עריכה ועטור: ארתור צולדריין.
כתב: חדוה ליפשיץ.

RB265783

הַגָּדָה
שֶׁל
פֶּסַח

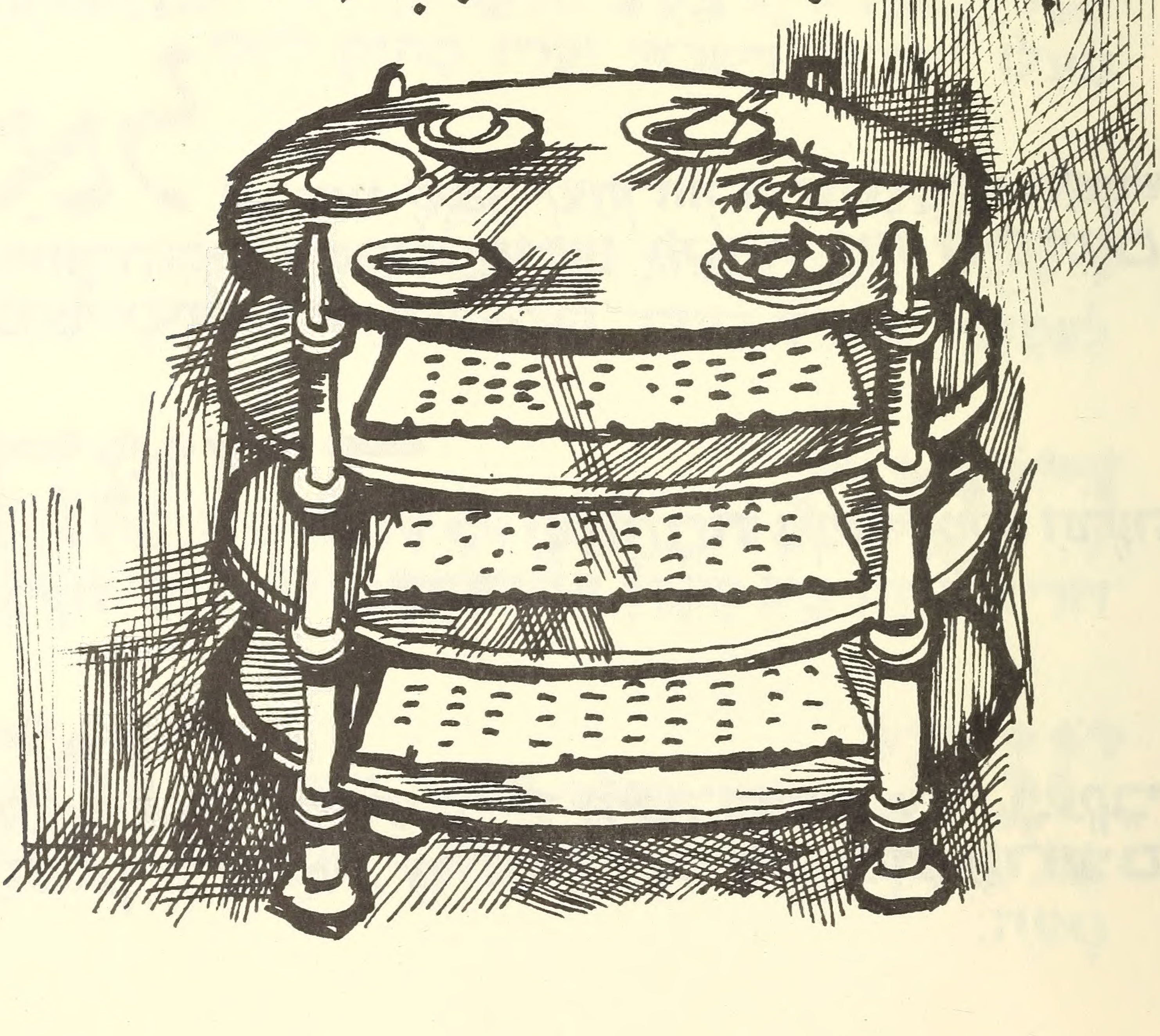
Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
University of Toronto

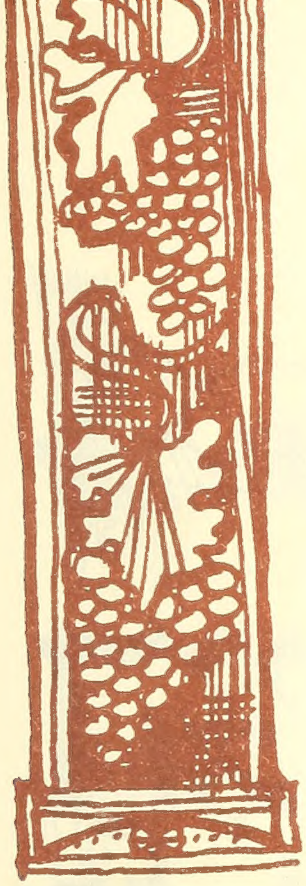
https://archive.org/details/druck00014

הִגִּיעַ לֵיל פֶּסַח

כָּל הָעוֹלָם כּוּלוֹ אוֹמֵר
הַלֵּל כִּי בַּלַּיְלָה הַזֶּה
אוֹצְרוֹת טְלָלִים נִפְתָּחִים

כִּי הִנֵּה הַסְּתָיו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ: עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ:

נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים:

אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה שָׂמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי:

הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם:

אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים:

אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה
דּוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ׃

דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרֻגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים
וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים׃ אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃

כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת

כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים
בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃

הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד
לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃

דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים קוֹל
דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה בָּא מְקַפֵּץ עַל הֶהָרִים מְדַלֵּג עַל־הַגְּבָעוֹת׃

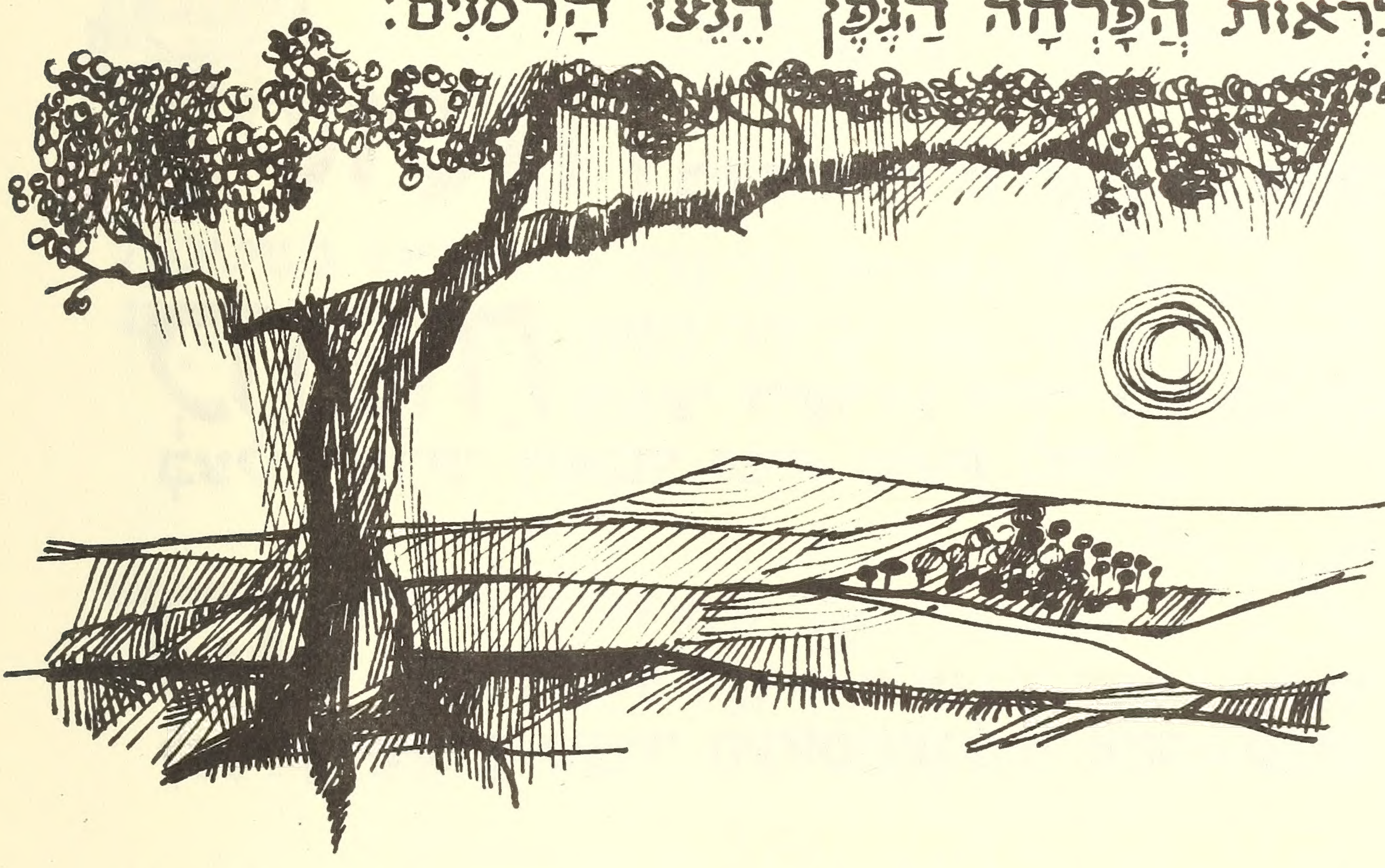
יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי
אֶת־מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת־קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ
נָאוֶה׃

דּוֹדִי

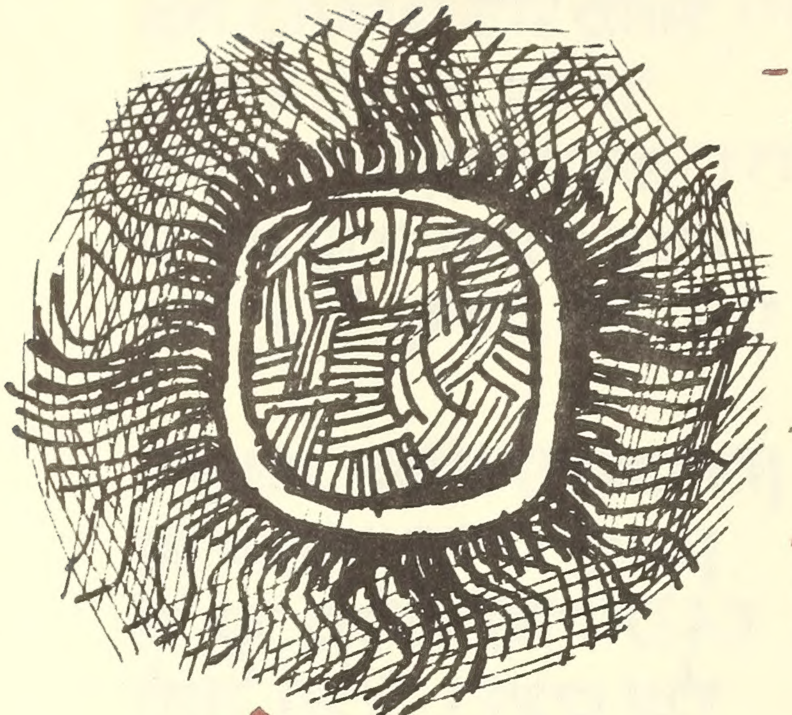
צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה רֹאשׁוֹ כֶּתֶם
פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב:

אֶל

גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל
לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים:

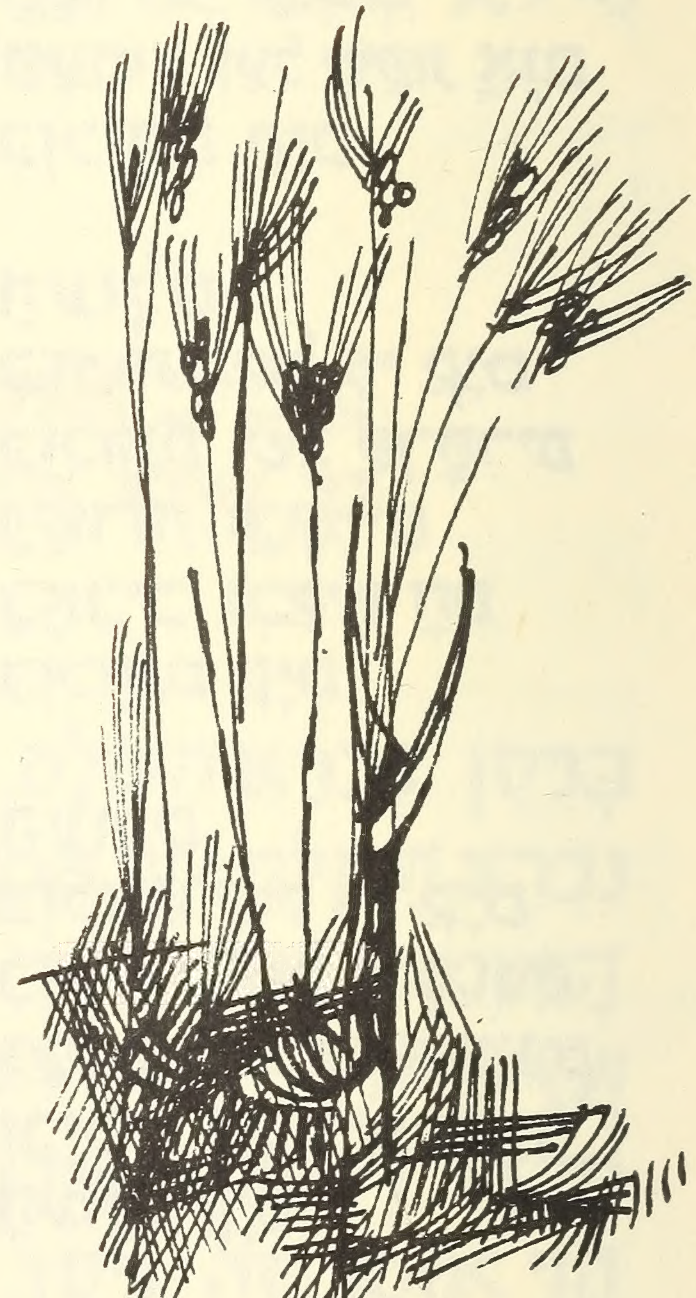

פָּנָה הַגֶּשֶׁם, חָלַף הָלַךְ לוֹ. עֲנַן-רָקִיעַ חָלַף הָלַךְ לוֹ.
פְּנֵי אֲדָמָה בְּאוֹר חַמָּה, שִׁבֳּלִים זָקְפוּ רָאשֵׁיהֶם בַּקָּמָה
בְּנֵי הָרִים זֶה אֶל זֶה בָּרָמָה יְשׁוֹרְרוּ
שָׁלוֹם שָׁלוֹם, הֵידָד הֵידָד, אָבִיב הַיּוֹם.

מַה יָּפִיתָ הָאָבִיב־
בַּשָּׂדֶה, בָּאָחוּ
הַצִּיצִים יִפְרָחוּ,
צָהֳלַת חַיִּים סָבִיב
מַה יָּפִיתָ הָאָבִיב,
מַה נָּעַמְתָּ הָאָבִיב!

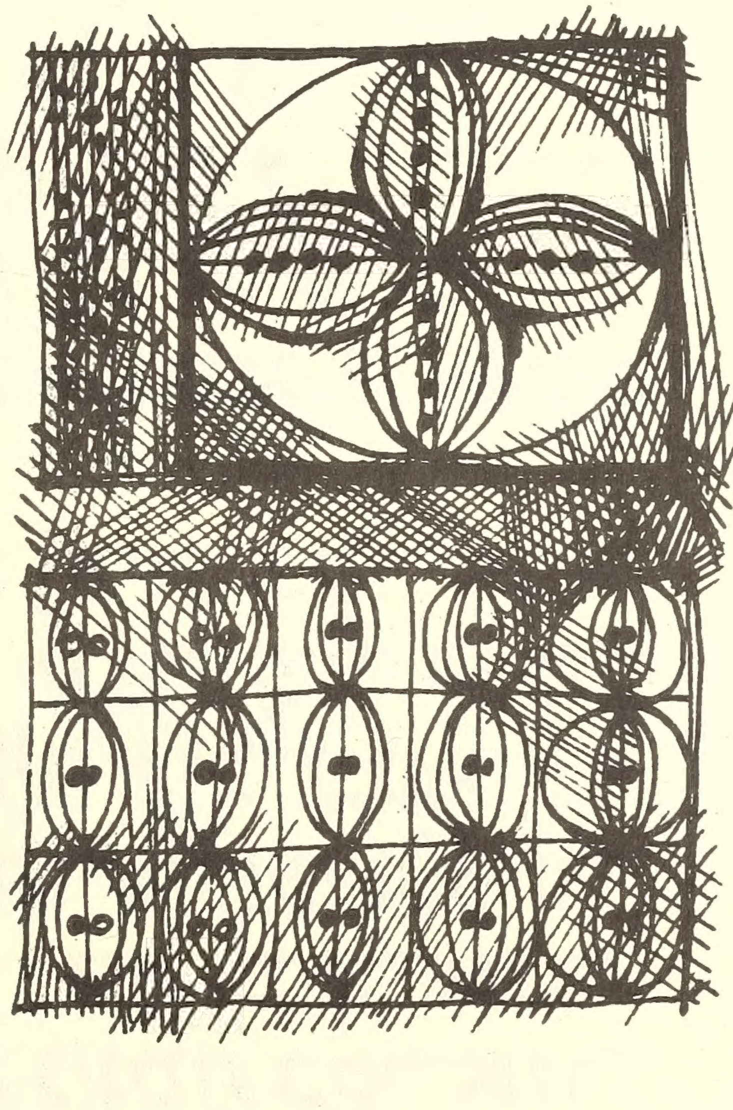
מַה יָּפִיתָ הָעוֹלָם־
יַם־דָּגָן שָׁטוּחַ
יָן גַּלִּים בָּרוּחַ
וּמְאִירִים פְּנֵי־הָאֲגַם.
מַה יָּפִיתָ הָעוֹלָם,
מַה נָּעַמְתָּ הָעוֹלָם!

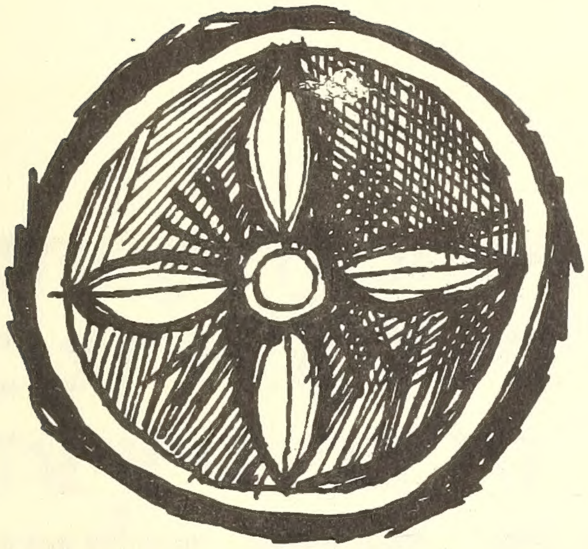

מַה יָּפִיתָ בֹּקֶר־אוֹר־
כָּל עָנָף כָּל עֵשֶׂב
יִגְמְעוּ טַל־כֶּסֶף,
יִשְׁתּוּ טַל, יָפִיצוּ מוֹר,
מַה יָּפִיתָ בֹּקֶר־אוֹר,
מַה נָּעַמְתָּ בֹּקֶר־אוֹר!

לִקְרַאת אָבִיב נָרֹן בְּקוֹל־
נַכֶּה בַּתֹּף, נַרְבֶּה מָחוֹל,
תָּשִׂישׂ נִשְׁמַת כָּל חַי.
אֲשֶׁר זָרַע־יָגִיל, יָשִׁיר,
כִּי בָא קָרֵב מוֹעֵד קָצִיר,
גָּמַל יְבוּל שָׂדַי.

לִקְרַאת אָבִיב הֵיטִיבוּ רֹן
אָדָם וָנִיר כָּרִים וָצֹאן,
כִּי בָר מָלְאוּ שָׂדוֹת.
לְקוֹל חָלִיל רוֹעִים עָלֵז
יִשְׂמַח הָעֵדֶר עַל הַגֵּז
יִשָּׂא רַגְלָיו יִרְקוֹד.

הָעוֹלָם
בִּזְכוּתוֹ שֶׁל מִי קַיָּם
בִּזְכוּתָם שֶׁל נִיצָּנִים
בַּשָּׂדוֹת וּבַגַּנִּים
בַּיְּעָרוֹת וְעַל שְׂפַת אֲגָם
בִּזְכוּתָם קַיָּם.

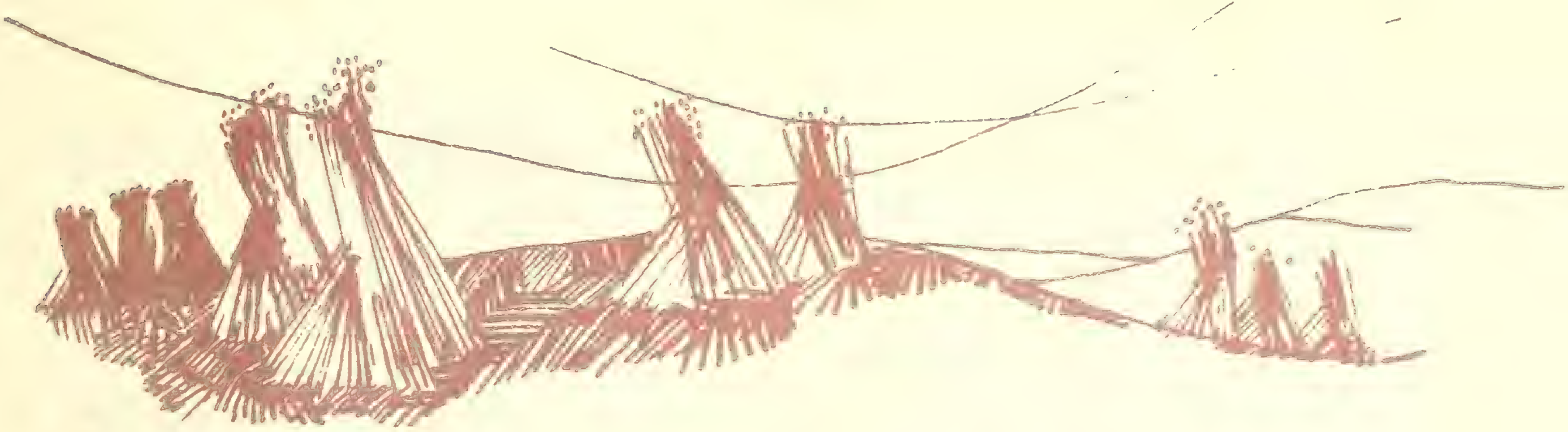
הָעוֹלָם
בִּזְכוּתוֹ שֶׁל מִי קַיָּם
בִּזְכוּתָם שֶׁל פַּרְפָּרִים
בַּשָּׂדוֹת וּבַכָּרִים
בָּאָבִיב וּבְקַיִץ חָם
בִּזְכוּתָם קַיָּם.

הָעוֹלָם
בִּזְכוּתוֹ שֶׁל מִי קַיָּם
בִּזְכוּתָם שֶׁל קְטַנְטַנִּים
בְּכָל מָקוֹם בְּכָל הַזְּמַנִּים
וּבִזְכוּת קְטַנֵּי עוֹלָם
הָעוֹלָם קַיָּם.

כָּתְנוֹת פַּסִּים לָבַשׁ הַגָּן
וּכְסוּת רִקְמָה מַדֵּי דִשְׁאוֹ,
וּמְעִיל תַּשְׁבֵּץ עָטָה כָּל עֵץ
וּלְכָל עַיִן הֶרְאָה פִּלְאוֹ;
כָּל צִיץ חָדַשׁ לִזְמַן חָדָשׁ,
יָצָא שׂוֹחֵק לִקְרַאת בּוֹאוֹ,
אַךְ לִפְנֵיהֶם שׁוֹשָׁן עָבַר־
מֶלֶךְ כִּי עַל הוּרַם כִּסְאוֹ.
יָצָא מִבֵּין מִשְׁמַר עָלָיו
וַיְשַׁנֶּה אֶת בִּגְדֵי כִלְאוֹ
מִי לֹא יִשְׁתֶּה יֵינוֹ עָלָיו־
הָאִישׁ הַהוּא יִשָּׂא חֶטְאוֹ.

אָבִיב אֶת אַרְצֵנוּ עָטַף בְּרִנָּה
כָּל נֶפֶשׁ תָּגִיל תֶּהֱמֶה לוֹ בְּרָכָה,

בְּנִיסָן נִבְרָא הָעוֹלָם. מִנַּיִן שֶׁבְּנִיסָן
נִבְרָא הָעוֹלָם? שֶׁנֶּאֱמַר: „וַתּוֹצֵא
הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע
וְעֵץ עֹשֶׂה פְּרִי". אֵיזֶהוּ חֹדֶשׁ שֶׁהָאָרֶץ
מְלֵאָה דְשָׁאִים וְאִילָן מוֹצִיא פֵּרוֹת?
הֱוֵי אוֹמֵר זֶה נִיסָן.

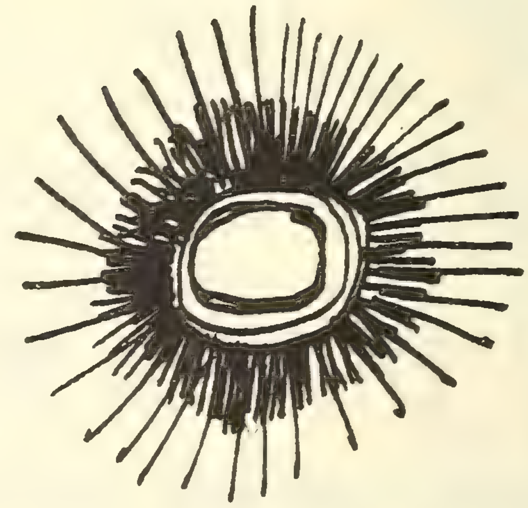
וְהָיָה כִּי תָבוֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ:

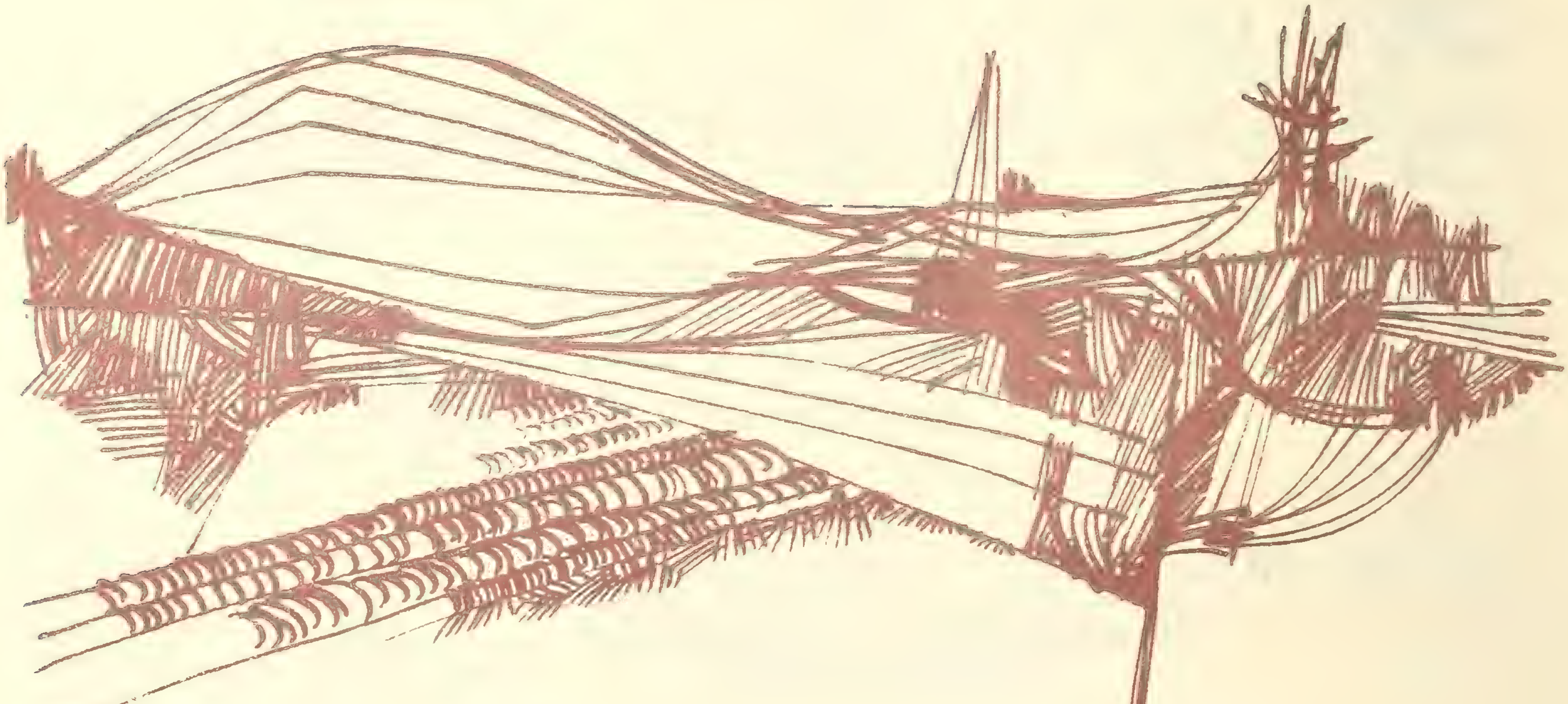
מָלְאוּ אֲסָמֵנוּ בָר וִיקָבֵנוּ יַיִן
בָּתֵּינוּ הוֹמִים מִתִּינוֹקוֹת וּבְהֶמְתֵּנוּ פּוֹרָה
מָה עוֹד תְּבַקְשִׁי מֵאִתָּנוּ מְכוֹרָה וְאֵין עֲדַיִן

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְהֵם
יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ תַּעֲנֶה אֶת הַדָּגָן
וְאֶת הַתִּירוֹשׁ וְאֶת הַיִּצְהָר וְהֵם יַעֲנוּ אֶת
יִזְרְעֶאל:

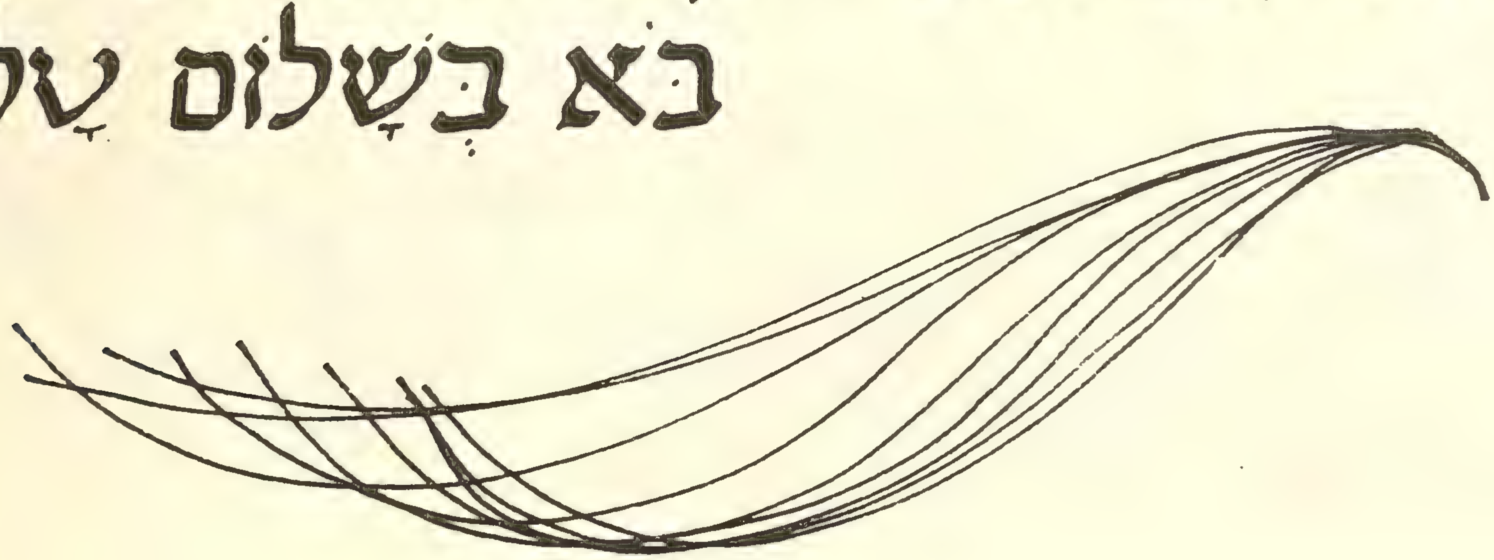
שִׁבֹּלֶת בַּשָּׂדֶה
כֹּרְעָה בָּרוּחַ
מֵעוֹמֶס גַּרְעִינִים כִּי רַב
וּבְמֶרְחַב הָרִים
יוֹם כְּבָר יָפוּחַ
הַשֶּׁמֶשׁ כֶּתֶם וְזָהָב.

קוּמוּ הוֹי עוּרוּ
קוּמוּ בְּנֵי כְּפָרִים
קָמָה הֵן בָּשְׁלָה כְּבָר
עַל פְּנֵי הַכָּרִים
קוּמוּ שִׁלְחוּ מַגָּל
עֵת רֵאשִׁית הַקָּצִיר.

גֶּשֶׁם חָלַף וּסְתָיו עָבַר וְהַכֹּל בְּעִתּוֹ נוֹצַר־
לֵךְ לְשָׁלוֹם גֶּשֶׁם!
דּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ בְּגַנַּת דּוֹדִים־
בֹּא בְּשָׁלוֹם טָל!
כֹּחַ בְּרָקִים וְצִנּוֹרֵי שַׁחַק עָשׂוּ שְׁלִיחוּתָם־
לֵךְ לְשָׁלוֹם גֶּשֶׁם.
לֶאֱגוֹר בַּקָּצִיר גְּדוֹלֵי חָצִיר
בֹּא בְּשָׁלוֹם טָל!
מֵרֵיחַ מֵימֶיךָ נִשֵּׂאת שְׁפָלִים וּמָלְאוּ אֲסָמֶיךָ־
לֵךְ לְשָׁלוֹם גֶּשֶׁם.
נְעִים שְׂמָחוֹת פְּרִי עֵץ הָדָר עֵת יֵעָדֵר־
בֹּא בְּשָׁלוֹם טָל!

טַל־ צַוֵּה שָׁנָה טוֹבָה וּמְעֻטֶּרֶת
פְּרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת־
בְּטָל

טַל־ נוֹפֵף עֲלֵי אֶרֶץ בְּרוּכָה
מִמֶּגֶד שָׁמַיִם שַׂבְּעֵנוּ בְרָכָה־
בְּטָל

טַל־ וְשֹׂבַע מַלֵּא אֲסָמֵינוּ
גַּן רָוֶה שִׂימֵנוּ־
בְּטָל

טַל־ לִבְרָכָה לְחַיִּים וּלְשֹׂבַע!

נִיבִים דּוֹבְרִים אֵלַי
זַרְעֵנוּ בְּמַעֲנִית לֵבָב,
וְיוֹם יָצִיץ וְהָיִינוּ לְשִׁבֳּלֵי זָהָב.

וְיֶלֶד רַךְ יָבוֹא אֵלַיִךְ
פִּרְחֵי דָּגָן לָבוֹר
וְהֵלֶךְ דַּל בִּמְלִילוֹתַיִךְ רְעָבוֹנוֹ יִשְׁבֹּר.

חֲרוֹשׁ חוֹרֵשׁ וְזָרַע זוֹרֵעַ בְּמַעֲנִית הַלֵּב
וּבוֹאוּ בוֹאוּ זָר וָרֵעַ לְחַג קָצִיר קָרֵב

עֹמֶר עֹמֶר
תְּבוּאָה חֲדָשָׁה
נֶאֱגֹד אֲגֻדִּים בַּר
נְאַלֵּם אֲלֻמּוֹת בַּכַּר

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב אֶל
אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי
וְהָאֱמֹרִי וְהַיְבוּסִי אֶרֶץ
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב׃

הֲרֵינִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם
הַמִּצְוָה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת
מִצְרַיִם יַחַד עִם כָּל
יִשְׂרָאֵל׃

הָא לַחְמָא עַנְיָא
דִּי אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא
בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם
כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכֻל
כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח
הָשַׁתָּא הָכָא
לְשָׁנָה הַבָּאָה
בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל
הָשַׁתָּא עַבְדֵי
לְשָׁנָה הַבָּאָה
בְּנֵי חוֹרִין:

מַה נִּשְׁתַּנָּה

הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת?

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה.

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מָרוֹר.

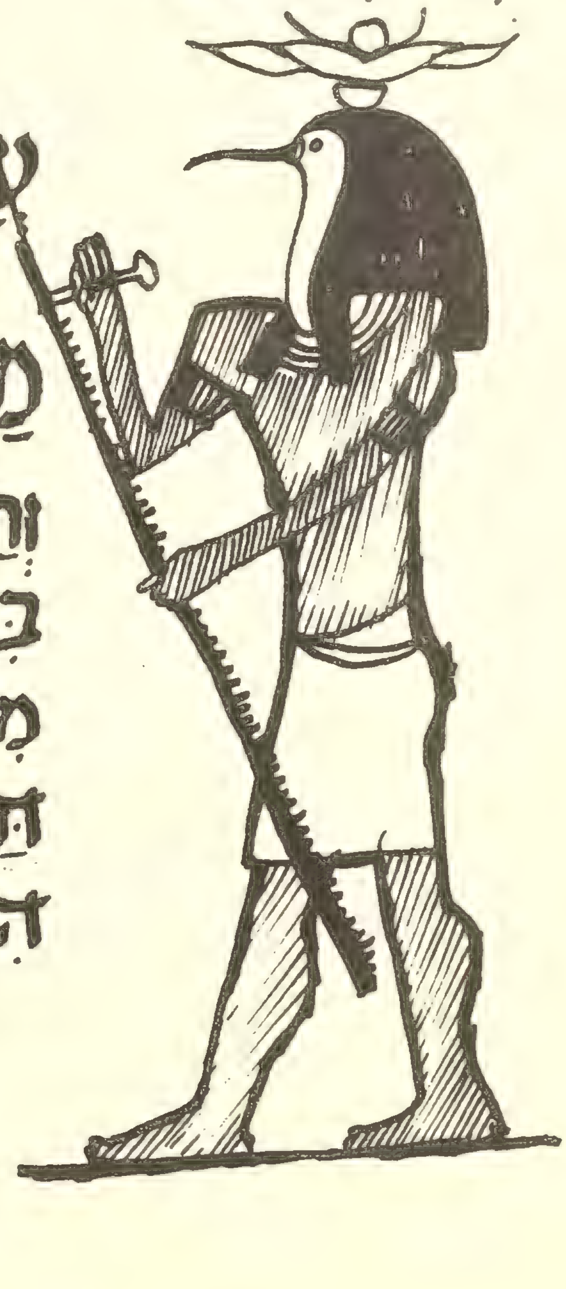
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מַטְבִּילִין אֲפִילוּ פַּעַם אֶחָת הַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים.

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבִין וּבֵין מְסֻבִּין הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּין.

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם

וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה
וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה. וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ־הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הֲרֵי
אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ
לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם. וַאֲפִילוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים
כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים, כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה
מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכָל
הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי
זֶה מְשֻׁבָּח.

עֲבָדִים הָיִינוּ־עַתָּה בְּנֵי חוֹרִין:

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי טַרְפוֹן, שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין
בִּבְנֵי בְרַק וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת
מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, עַד שֶׁבָּאוּ
תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם: רַבּוֹתֵינוּ!
הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתָם:

כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים דִּבְּרָה תוֹרָה: אֶחָד חָכָם וְאֶחָד רָשָׁע, וְאֶחָד תָּם, וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל:

חָכָם מַה הוּא אוֹמֵר, מָה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם, וְאַף אַתָּה אֱמוֹר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח. אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן:

רָשָׁע מַה הוּא אוֹמֵר, מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם, לָכֶם וְלֹא לוֹ. וּלְפִי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל, כָּפַר בָּעִקָּר, וְאַף אַתָּה הַקְהֵה אֶת שִׁנָּיו וֶאֱמוֹר לוֹ, בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם. לִי וְלֹא לוֹ, אִלּוּ הָיָה שָׁם לֹא הָיָה נִגְאָל:

תָּם מַה הוּא אוֹמֵר, מַה זֹּאת, וְאָמַרְתָּ אֵלָיו, בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:

וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל אַתְּ פְּתַח לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמוֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם:

וַיָּרֵעוּ אוֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ
עֲבוֹדָה קָשָׁה, וַיָּרֵעוּ אוֹתָנוּ הַמִּצְרִים' כְּמָה
שֶׁנֶּאֱמַר, הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה
כִּי תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם הוּא עַל
שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ', וַיְעַנּוּנוּ'
כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן
עַנֹּתוֹ בְּסִבְלֹתָם וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה
אֶת פִּתֹם וְאֶת רַעַמְסֵס'. וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ
עֲבוֹדָה קָשָׁה כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ:

וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ:

וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם

וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם
וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֶחָיו:
וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת
הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל: וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי
וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים
וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ: וַיֹּאמֶר

מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הַלְהָרְגֵנִי
אַתָּה אוֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּירָא
מֹשֶׁה וַיֹּאמַר אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר: וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וַיְבַקֵּשׁ לַהֲרֹג אֶת מֹשֶׁה
וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־מִדְיָן
וַיְהִי רֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן:

וְעַתָּה לֵךְ בּוֹא מִצְרַיְמָה

וּבָאתָ אֶל הַנַּעֲנִים וְאֶל כָּל הַנֶּאֱנָחִים
וְהַנִּדְכָּאִים וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי עֲבָדִים
הֵם־וְהֵם לֹא יָבִינוּ כִּי אֻמְלָלִים הֵם־
וְהֵם לֹא יֵדְעוּ כִּי גָּדוֹל עֲנָיִם וּגְדוֹלִים
מֵאֲבוֹתֵיהֶם וְנוֹרָא לַחֲצָם וְהֵם לֹא יַאֲמִינוּ
וּפָקַחְתָּ עֵינֵיהֶם בְּחֹזֶק יָד וְעַל כָּל עֲנָיִם
וְגָאַלְתָּ אוֹתָם וְעַם רַב יִמָּשֵׁךְ אַחֲרֶיךָ
מִקֶּרֶב אַחֶיךָ אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ וַאֲשֶׁר לֹא
יְדָעוּךָ וּמִקֶּרֶב כָּל הָעָם אֲשֶׁר מִסָּבִיב
אֲשֶׁר רַע וָמַר לָהֶם וְהָיִיתָ לְאָב הָמוֹן
אָדָם וּלְרֹאשׁ שְׁבָטָיו וְעָשִׂיתָ מִן
הַתּוֹלָעִים־אָדָם וּמִן הָאֲדָמָה־עַם
וּמֵעַפְרוֹת חוּל־אֶרֶץ:

וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה:

שַׁלַּח אֶת עַמִּי !

וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת הָעָם:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפַרְעֹה עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל
בְּעַמִּי לְבִלְתִּי שַׁלְּחָם:

שַׁלַּח אֶת עַמִּי !

בַּפַּעַם הַזֹּאת אֲנִי שׁוֹלֵחַ אֶת כָּל
מַגֵּפוֹתַי אֶל לִבְּךָ וּבְעַמְּךָ בַּעֲבוּר תֵּדַע:

שַׁלַּח אֶת עַמִּי !

וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם בְּיָד
חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא
גָּדוֹל וּבְאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים:

אֵלּוּ עֶשֶׂר הַמַּכּוֹת שֶׁהֵבִיא
הַקָּבָּ"ה עַל מִצְרַיִם:

דָּם

צְפַרְדֵּעַ

כִּנִּים

עָרֹב

דֶּבֶר

שְׁחִין

בָּרָד

אַרְבֶּה

חֹשֶׁךְ

מַכַּת בְּכוֹרוֹת

וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַה׳ הִכָּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד
בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר:

נא אמון מִבַּרְזֶל צִירַיִךְ
שְׁעָרִים נִתְלְשׁוּ בְּיֶלֶל.
תְּסַפֵּרְנָה מַכּוֹת מִצְרַיִם
שֶׁעָשׂוּ בָךְ מִשְׁפָּט בַּלֵּיל.

כִּי הִכּוּ בָךְ אֲלוֹת עֲשֶׂרֶת,
עַל אָשֵׁם וְצַדִּיק וָתָם.
וְזוֹכְרָה אַתְּ לֵילוֹת עֲשֶׂרֶת,
וְרִאשׁוֹן לָהֶם לֵיל הַדָּם.

כִּי צַדִּיק בְּדִינוֹ הִשְׁלַח,
אַךְ תָּמִיד, בְּעָבְרוֹ שׁוֹתֵת,
הוּא מַשְׁאִיר, כְּמוֹ טַעַם מֶלַח,
אֶת דִּמְעַת הַחַפִּים מֵחֵטְא.

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ

חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי
הַשָּׁנָה בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ
לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבוֹת שֶׂה לַבָּיִת.
וְכָכָה תֹּאכְלוּ אוֹתוֹ: מָתְנֵיכֶם חֲגוּרִים
נַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵכֶם וּמַקֶּלְכֶם בְּיֶדְכֶם
וַאֲכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפָּזוֹן:

רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר

כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ
בְּפֶסַח לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ וְאֵלּוּ הֵן
פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר.

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בִּזְמַן
שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם עַל שׁוּם מָה, עַל
שׁוּם שֶׁפָּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּתֵּי
אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח
פֶּסַח הוּא לַה' אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת
בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ.

מַצָּה זוּ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה, עַל
שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ
לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְאָלָם שֶׁנֶּאֱמַר
וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגוֹת
מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא
יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם.

מָרוֹר זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה
עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ
בְּמִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם
בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבוֹדָה
בַּשָּׂדֶה אֵת כָּל עֲבוֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם
בְּפָרֶךְ.

וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיֵּהָפֵךְ לְבַב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו אֶל הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי שִׁלַּחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעָבְדֵנוּ וַיֶּאְסֹר אֶת רִכְבּוֹ וְאֶת עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ.

וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂיגוּ אוֹתָם חֹנִים עַל־הַיָּם: וּפַרְעֹה הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם וַיִּירְאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל ה׳: וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה הַמִבְּלִי אֵין־קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לָמוּת בַּמִּדְבָּר מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם:

תַּנְיָא: הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹמְדִים עַל שְׂפַת הַיָּם הָיוּ שְׁבָטִים מְנַצְּחִים זֶה עִם זֶה: זֶה אוֹמֵר אֲנִי יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם וְזֶה אוֹמֵר אֲנִי יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם: קָפַץ שִׁבְטוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין וְיָרַד תְּחִלָּה לַיָּם: וְהָיוּ שָׂרֵי יְהוּדָה רוֹגְמִים אוֹתָם: אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה לֹא כָךְ הָיָה הַמַּעֲשֶׂה אֶלָּא זֶה אוֹמֵר אֵין אֲנִי יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם וְזֶה אוֹמֵר אֵין אֲנִי יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם: קָפַץ נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב וְיָרַד לַיָּם תְּחִלָּה:

וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת הַיָּם בְּרוּחַ
קָדִים עַזָּה כָּל הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם
לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם: וַיָּבוֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם מִימִינָם
וּמִשְּׂמֹאלָם וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבוֹאוּ אַחֲרֵיהֶם
כֹּל סוּס פַּרְעֹה רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו אֶל תּוֹךְ הַיָּם
וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ וּמִצְרַיִם נָסִים
לִקְרָאתוֹ: וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם וַיְכַסּוּ אֶת הָרֶכֶב
וְאֶת הַפָּרָשִׁים לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה הַבָּאִים
אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם:

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה
וַיֹּאמְרוּ לֵאמוֹר: אָשִׁירָה לַיהוָה
כִּי גָאָה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם:

וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת
אַהֲרֹן אֶת־הַתֹּף בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאןָ
כָל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּמְחוֹלוֹת׃

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם
בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז :
הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ
יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו :
הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס
הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר :
הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים
גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן :
מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס
הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר :
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים
גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן :
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ
מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב :

וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מָיִם: וַיָּרֶב הָעָם
עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ תְּנוּ לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה: וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם
לַמַּיִם וַיָּלֶן הָעָם עַל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ
מִמִּצְרַיִם לְהָמִית אֹתִי וְאֶת בָּנַי וְאֶת מִקְנַי בַּצָּמָא :

וּמֹשֶׁה הִכָּה עַל סֶלַע בְּמַטֵּה וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מָיִם

וַיִּבְכּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר: זָכַרְנוּ אֶת
הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם אֵת הַקִּשֻּׁאִים וְאֵת
הָאֲבַטִּחִים וְאֶת־הֶחָצִיר וְאֶת הַבְּצָלִים וְאֶת הַשּׁוּמִים
וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה אֵין כֹּל:

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ אֶת
אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ
אֶחָד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כֹּל נָשִׂיא בָהֶם: וַיִּשְׁלַח אֹתָם
מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּארָן לָתוּר אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב וַעֲלִיתֶם אֶת הָהָר: וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מַה
הִוא וְאֶת הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הֶחָזָק הוּא הֲרָפֶה הַמְעַט
הוּא אִם רָב: וּמָה הָאָרֶץ הַשְּׁמֵנָה הִוא אִם רָזָה הֲיֵשׁ
בָּהּ עֵץ אִם אַיִן וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ: וַיַּעֲלוּ
וַיָּתֻרוּ אֶת הָאָרֶץ מִמִּדְבַּר צִן עַד רְחֹב לְבֹא חֲמָת:
וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכֹּל וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוֹרָה וְאֶשְׁכּוֹל
עֲנָבִים אֶחָד וַיִּשָּׂאֻהוּ בַמּוֹט בִּשְׁנָיִם:

וישבו מתור הארץ מקץ

ארבעים יום: וילכו ויבואו אל
משה ואל אהרן ואל כל עדת
בני ישראל אל מדבר פארן
קדשה וישיבו אתם דבר ויראום
את פרי הארץ: ויספרו לו ויאמרו
באנו אל הארץ אשר שלחתנו
וגם זבת חלב ודבש היא וזה
פריה: אפס כי עז העם היושב
בארץ: ויוציאו דבת הארץ אשר
תרו אותה אל בני ישראל לאמור
הארץ אשר עברנו בה לתור
אותה ארץ אוכלת יושביה היא:
ויהס כלב את העם אל משה
ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי
יכול נוכל לה:

קוּמוּ תּוֹעֵי מִדְבָּר, צְאוּ מִתּוֹךְ הַשְּׁמָמָה,
עוֹד הַדֶּרֶךְ רָב, עוֹד רַבָּה הַמִּלְחָמָה,
רַב לָכֶם לָנוּעַ, לָנוּד בָּעֲרָבָה –
וְלִפְנֵיכֶם פְּרוּשָׂה דֶּרֶךְ גְּדוֹלָה, רְחָבָה.
רַק אַרְבָּעִים שָׁנָה נָתַע בֵּין הֶהָרִים –
וּבַחוֹל טָמַנּוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא פְּגָרִים.
אַל נָא יַעַצְרוּנוּ פִּגְרֵי הַנֶּחֱשָׁלִים,
שֶׁבְּעַבְדוּתָם מֵתוּ נִפְסָה עַל הַחֲלָלִים!
יִרְקְבוּ בִּקְלוֹנָם קְרוּחִים עַל צְרוֹרוֹתָם
שֶׁבִּכְתֵפָם נָשְׂאוּ מִמִּצְרַיִם אוֹתָם.
יִמְתַּק לָמוֹ חֲלוֹמָם, חֲלוֹם רַב בְּצָלִים שׁוּמִים,
דּוּדִים מְלֵאֵי בְּשַׂר רַבִּים וַעֲצוּמִים.
עוֹד הַיּוֹם אוֹ מָחָר יַחֲלוֹק רוּחַ קָדִים
עִם הָעַיִט גּוּפַת אַחֲרוֹן הָעֲבָדִים.

קוּמוּ אֵיפֹה, נָדִים! עִזְבוּ אֶת הַשְּׁמָמָה!
אַךְ אַל יַעַל קוֹלְכֶם, דִּרְכוּ עֹז בִּדְמָמָה!
פֶּן צַעַדְכֶם יַרְגִּיז מִדְבָּר וּנְרְדָּמָיו –
אִישׁ וְאִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע הֵד פְּעָמָיו!
אִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע קוֹל אֱלוֹהַּ דּוֹבֵר:
לֵךְ! הַיּוֹם אֶל־אֶרֶץ חֲדָשָׁה אַתָּה עוֹבֵר!
לֹא! לֹא לֶחֶם קְלוֹקֵל, שְׂלָו וּדְגַן שָׁמַיִם, –
לֶחֶם עֶצֶב תֹּאכַל, פְּרִי עֲמַל יָדַיִם!
לֹא! לֹא אֹהֶל תֹּהוּ וַעֲלִיּוֹת שְׁחָקִים –
בַּיִת אַחֵר תִּבְנֶה, אֹהֶל אַחֵר תָּקִים!
כִּי מִלְּבַד הַמִּדְבָּר תַּחַת הַשָּׁמַיִם,
עוֹד לֶאֱלוֹהַּ עוֹלָם גָּדוֹל, רְחַב יָדַיִם
וּמִלְּבַד יְלֵל הַיְשִׁימוֹן דְּמִי הַצִּיָּה –
תִּרְגַּשׁ תַּחַת שִׁמְשׁוֹ אֶרֶץ יְפֵהפִיָּה".

וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם.

זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ

בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ.

שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל הַגּוֹיִם

אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ: שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם תִּרְדֹּף בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי יְיָ׳:

וְהִיא שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵינוּ אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם:

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרָיִם:

הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקּוֹצֵר

וְדוֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמוֹשֵׁךְ הַזָּרַע וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים
עָסִיס וְכָל הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה וְשַׁבְתִּי אֶת
שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ
וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת יֵינָם וְעָשׂוּ גַנּוֹת וְאָכְלוּ
אֶת פְּרִיהֶם: וּנְטַעְתִּים עַל אַדְמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ
עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם:

חֲסַל סִדּוּר פֶּסַח

כְּהִלְכָתוֹ כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ כַּאֲשֶׁר
זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתוֹ כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ
זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה קוֹמֵם קְהַל עֲדַת מִי מָנָה
בְּקָרוֹב נַהֵל נִטְעֵי כַנָּה פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה:

נְבָרֵךְ עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן
וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה
טוֹבָה וּרְחָבָה שֶׁהִנְחִילָה לַאֲבוֹתֵינוּ
וְלָנוּ לֶאֱכוֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבּוֹעַ מִטּוּבָהּ:

לחיים לחיים שיראו שלום לחיים
לשנה הבאה יבולים כפליים לחיים

חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא

דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי חַד גַּדְיָא,
וְאָתָא שׁוּנְרָא וְאַכְלָה לְגַדְיָא דְּזַבִּין אַבָּא
בִּתְרֵי זוּזֵי חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא,
וְאָתָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ
הַמָּוֶת דְּשָׁחַט לְשׁוֹחֵט דְּשָׁחַט לְתוֹרָא דְּשָׁתָה
לְמַיָּא דְּכָבָה לְנוּרָא דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא דְּהִכָּה
לְכַלְבָּא דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי חַד גַּדְיָא.

קָרֵב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה

רָם הוֹדַע כִּי לְךָ הַיּוֹם אַף לְךָ הַלַּיְלָה.
שׁוֹמְרִים הַפְקֵד לְעִירְךָ כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה.
תָּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֶשְׁכַת הַלַּיְלָה.

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ?

אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ:
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.
שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית,
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת,
אַרְבַּע אִמָּהוֹת,
חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה,
שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה,
שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא,
שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה,
תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵידָה,
עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא,
אַחַד־עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא,
שְׁנֵים־עָשָׂר שִׁבְטַיָּא,
שְׁלֹשָׁה־עָשָׂר מִדַּיָּא,